Televizijske serije za djecu

Miljak, Patricia

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:183286

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Odjel za odgojne i obrazovne znanosti

PATRICIA MILJAK

TELEVIZIJSKE SERIJE ZA DJECU

Završni rad

JMBAG: 832/ 0

Studijski smjer: Predškolski odgoj

Predmet: Medijska kultura

Mentorica: doc. dr. sc. Kristina Riman

Rijeka, 2015.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana PATRICIA MILJAK, kandidatkinja za prvostupnicu predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Datum Studentica:

_____ _____

SADRŽAJ:

1. UVOD 2

2. TELEVIZIJA KAO MEDIJ..... 3

2.1. Povijest televizije..... 5

2.2 Pozitivne strane televizije..... 7

2.3. Negativne strane televizije 9

3. TELEVIZIJSKE SERIJE.....12

3.1. Televizijske serije za djecu 13

3.2. Strane televizijske serije za djecu 14

3.2.1. Serija Brum.....14

3.2.2. Serija Dora istražuje.....15

3.2.3. Serija Traktor Tom.....16

3.3. Domaće televizijske serije za djecu 18

3.3.1. Serija Profesor Baltazar.....18

3.3.2. Serija Jelenko.....20

3.3.3. Serija Smogovci.....21

3.4. Značajke TV serija za djecu.....23

4. Televizijski programi namjenjeni emitiranju televizijskih serija za djecu 24

4.1. Mini TV.....25

4.2. RTL Kockica.....25

5. ZNAČAJ RODITELJA I ODGOJITELJA U DJEČJEM ODABIRU I PRAĆENJU TV SERIJA..... 26

6. ZAKLJUČAK.....28

7.LITERATURA 29

1. UVOD

Pri odabiru teme završnoga rada iz kolegija Medijska kultura odabrala sam temu Televizijske serije za djecu. Za tu temu sam se odlučila kako bih detaljnije promotrila općenito pojam serije te serije za djecu i mladež i njihov utjecaj u odgoju najmlađih. Iz dana u dan, na raznim televizijskim programima emitira se više serija koje su namijenjene isključivo mlađoj populaciji, odnosno djeci. Postoje naravno i programi koji su specijalizirani za djecu; radi se o dječjim serijama, dječjim aktivnostima, dječjim koncertima te raznovrsnim aktivnostima iz kojih oni mogu nešto samostalno naučiti te poboljšati svoje sposobnosti, znanje o nečemu, svoju motoriku i potaknuti mišljenje.

U ovome se radu promatraju tri domaće i tri strane serije za djecu. Zaključuje se da su sve one odgojnoga, obrazovnoga i zabavnoga karaktera te da su osmišljene tako da mladome gledatelju šalju pozitivne poruke i razvijaju kvalitetne ljudske vrijednosti kao što su prijateljstvo, ljubav, međusobno pomaganje.

Roditeljska je dužnost pratiti sadržaj serija i ograničiti vrijeme gledanja televizijskoga programa kako bi spriječili cjelodnevno sjedenje djeteta pred televizorom koje vodi gubitku navika čitanja i pisanja, sveopćoj pasivizaciji i nezainteresiranosti za druge aktivnosti.

2. TELEVIZIJA KAO MEDIJ

„Medij (od latinskog medius, srednji, koji je između) je u svom prvom značenju (u jednini) posrednik, onaj putem kojeg se prenosi komunikacija.“[1] Pojam medija označava sustav javnog informiranja, te oni zapravo služe za prijenos informacija, obrazovanje ljudi i u svrhu zabave.

Prema Zrinjki Peruško „masovni medij su institucije koje zadovoljavaju potrebu društva za javnom komunikacijom u kojoj mogu sudjelovati svi pripadnici društva. Medijske institucije čine medijski sustav koji se razvija pod utjecajem specifičnih političkih okolnosti u svakoj zemlji (političke strukture i kulture) i temeljem normativnih očekivanja ugrađenih u zakonodavni okvir kojim je reguliran medijski sustav. Medijski sustav je skup svih masovnih medija u određenoj državi ili na nekom teritoriju.“[2]

Masovne medije razlikujemo prema sektoru ili vrsti u njih ubrajamo (tisak, knjigu, novine, časopise), film, radio, televiziju, nosače slike i zvuka (DVD, CD, video). Prema dosegu i geografskoj razini razlikujemo lokalne, međunarodne i nacionalne. Prema obliku vlasništva dijele se na privatne, državne, asocijativne i javne. Prema bliskosti matici političkog i javnog mišljenja dijele se na matične i alternativne medije.[3]

Televizija je danas postala jedan od najutjecajnijih medija uz pomoć kojega dobivamo najviše informacija, te tako saznajemo što se zbiva u svijetu. Televizija kao medij prenosi nam sve informacije koje nas zanimaju; od sportskih vijesti, političkih emisija, glazbenih i zabavnih emisija te emisija za djecu.

„Riječ *televizija* sastavljena je od dviju riječi – grčke riječi *tele* (daleko) i latinske *visio* (viđenje, prikaz), a prvi je put spomenuta na Međunarodnom kongresu elektrike u Parizu 1900. godine.“[4] U današnjem je svijetu nezamislivo odrastanje bez televizije, te se smatra da je najmoćniji masovni medij, te je jako popularna među djecom predškolskog uzrasta. Gledanjem televizije je primijećen njezin velik utjecaj na

[1] Zrinjka Peruško (2011): Uvod u medije, Rijeka, str. 17.
[2] Isto.
[3] Prema: Isto, str. 16.
[4] Isto, str. 142.

socijalizaciju djece, odgoj, obrazovanje i kulturu. Prateći televizijske sadržaje dijete uspoređuje sebe te tako stječe neka svoja osobna mišljenja i stavove.

Televizijski program je sastavljen od nadovezanih nizova odnosno redovitih programskih ladica koje se redovito popunjavaju. Televizijski program mnogostruko zadovoljava naš dnevni interes za to kako drugi ljudi žive, čime se bave, što sve čine, s kojim problemima se suočavaju te kako izlaze na kraj s situacijama u kojima se i mi nalazimo. Upravo te interese zadovoljava igranim serijama, dokumentarnim reportažama, kronikama, dnevnicima te emisijama. Televizijski program također zadovoljava svojim brojnim političkim i političko- informativnim emisijama. Naše maštalačko- eskapističke žudnje zadovoljavaju raskošni programi poput igranih programa, humorističnih programa i show programa.[5]

Sredinom 2000. godine provedeno je istraživanje *Uloga medija u svakodnevnom životu djece* u kojem je temelj istraživanja uloga medija u slobodnom vremenu djece i njihova komunikacija o medijskim sadržajima. Na vrhu ljestvice gledanosti su igrani filmovi i serije te kvizovi i nagradne igre. Drugu najveću skupinu čine programi koje djeca prate povremeno. Na dnu gledanosti su kulturno-umjetničke i informativno-političke emisije. Djeca i omladina od starijih se razlikuju samo po jednom tipu programa, a to je informativno-politički program. Djeca najviše gledaju programe za odrasle koji sadržavaju elemente uzbuđenja. Programe za djecu, zabavne i obrazovne, ispitanici gledaju povremeno te se postavlja pitanje zašto ih upravo takvi programi slabije i manje zanimaju od ostalih. Jedan od mogućih odgovora je taj da programi za djecu nisu ni koncipirani niti realizirani dovoljno atraktivno pa ne privlače dječju pozornost. Drugi mogući odgovor je taj da djeca uz roditelje i druge članove domaćinstva preferiraju gledati one programe koje prate ostali ukućani.[6]

Prema Ilišinu[7] televizija je od samog svog postanka promatrana kao potencijalno najmoćniji masovni medij, posebice u smislu njezine široke popularnosti. „Televizija nas potpuno obuzima, jer nam prije svega privlačno nudi iluziju blizine i

[5] Prema: Turković, H. (2008) Narav televizije, Zagreb, str. 35-39.
[6] Prema: Ilišin, V. (2003) Mediji u slobodnom vremenu djece i njihova komunikacija o medijskim sadržajima http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=36721 (10.06.2015).
[7] Ilišin, V.; Marinović-Bobinac, A.; Radin F. (2001): Djeca i mediji, Zagreb, str. 128.

odnosa. U stvari, osjećaj da nismo sami i osamljeni jer smo usred života i u uspostavljenim odnosima.“[8]

2.1. *Povijest televizije*

Prije pojave samog filma, veoma su bila važna razna otkrića koja su prethodila izumu filma. Prvi projektor koji je poznat u povijesti filma je *kinetoskop* koji je osmislio Thomas Alva Edison 1888. godine. Četiri godine kasnije uređaj je prezentiran javnosti. Za gledanje filma u njega su se ubacivali novčići.

Za razvoj filmske umjetnosti zaslužan je i Max Skladanowsky koji je 1892. konstruirao kameru. On je kamerom snimio i uz pomoć *bioskopa* projicirao prvi film 1895. u Berlinskom vrtu. U povijesti filma vrlo je važan datum 28. prosinca 1895. koji se smatra rođendanom kinematografije. Naime, braća Louis i August Lumiere svojim su uređajem nazvanim *kinematograf*, koji je ujedno služio kao projektor i kamera, održali prvu projekciju filma. Projekcija je bila u pariškom *Grand Cafeu,* a filmovi su bili *Ulazak vlaka u stanicu i Izlazak radnika iz tvornice.*[9]

Daljnji su izumi omogućili razvoj televizije. Paul Nipkow došao je na ideju televizije, kao rastavljanje slike na predajniku na mnogo različitih točaka, te koje elektronski prijenosnik u prijamniku ponovno sastavlja opet u jednu sliku. Godine 1884. prijavio je patentnom uredu u Berlinu svoj pronalazak elektronskog teleskopa. Prvu katodnu-oscilografsku cijev napravio je Ferdinand Braun 1897. godine. Na Berlinskoj izložbi 1931. godine prvi je put javnosti predstavljena elektronska televizija.[10]

Pojavom televizije, sredinom dvadesetog stoljeća, njezina je gledanost drastično porasla, kao i njezina zastupljenost.

Profesor Tehničkog fakulteta u Zagrebu Josip Lončar, uspio je konstruirati prijamnik kojim je primao televizijske signale postaja u Londonu i Berlinu. O tome se pisalo u novinama, a on je svoja saznanja objavio 1937. godine u brošuri „O

[8] Košir, M.; Žgrabljič, N.; Ranfl. R,(1999): Život s medijima, Zagreb, str. 25.
[9] Prema: Mikić, K. (20.05.2012.) Kako djeci objasniti teoriju filma: Tehnička povijest filma (ukratko) http://mediji.hr/djecji-medijski-kutak-tehnicka-povijest-filma-ukratko (11.06.2015.).
[10] Prema: Košir, M.; Žgrabljič, N.; Ranfl. R. (1999): Život s medijima, Zagreb, str. 51.

savremenoj televiziji“. Zagrepčani su prvi susret s televizijom imali 1939. godine. Televizija je na naše prostore ponovno došla pedesetih godina. Prvi televizijski eksperimentalni program u Hrvatsko je emitiran 15. svibnja 1956. Godine 1961. uvedena je televizijska pretplata.[11]

U svijetu se program emitirao najprije Bairdovom opremom, zatim EMI-jevom, što je bila očita razlika u kvaliteti slike. Godine 1937. BBC je službeno objavio da napušta Bairdov sustav i da prihvaća Marconi-EMI-jev sustav koji ima 405 crta. BBC je svoj program emitirao od 1936. do 1939., kada je emitiranje obustavljeno zbog rata. Program je nastavio s emitiranjem 1946. s prijeratnim standardom od 405 crta, koji se u velikoj Britaniji zadržao do 1963. Nakon toga je uveden sustav PAL koji je imao 625 crta. Prva američka mreža koja je počela emitirati televizijski program je NBC. NBC je 1937. godine počeo emitirati eksperimentalni televizijski program, a redovno emitiranje je počelo 1939. godine, prijenosom otvaranja Svjetske izložbe u New Yorku.[12]

Danas se televizijski program emitira digitalnom tehnologijom, a digitalizacija i razvoj suvremenih medija imaju veliki utjecaj na samu organizaciju, te sadržaj i program koji se emitira.[13]

2.2. Pozitivne strane televizije

Jedna od prednosti televizije je ta što nam daje širi pogled na mogućnosti koje život pruža te nudi nove ideje i samim time širi naše horizonte. „Televizija može biti katalizator promjena ili stvoriti dojam da nam promjene trebaju: „kreni dalje,“ iskusi to“ ili barem „preboli to“[14]. Pored emitiranja vedrijih vrsta programa televizija ipak mora uvoditi novitete kako bi privukla još više naše pažnje. Javlja se potreba za novim pričama, događajima, ljudima, modom, te novim scenama. Upravo svi ti noviteti nas navode da pratimo televizijski program.

[11] Prema: Košir, M.; Žgrabljič, N.; Ranfl. R., (1999): Život s medijima, Zagreb, str. 51-52.
[12] Prema: Zrinjka Peruško (2011): Uvod u medije, Rijeka, str. 149-150.
[13] Isto, str. 146-147.
[14] Sigman. A (2010), Daljinski upravljani, str. 159.

Televizija je medij koji prenosi razne informacije: o prirodi, ljudskim dostignućima, životinjama, svemiru... Gledanjem televizije može se puno toga naučiti. Na primjer, gledanje televizije može pomoći učenju stranog jezika najčešće kod djece predškolske dobi. Edukativni program na televiziji može potaknuti interes u djetetu za istraživanjem raznih činjenica, ili ga potaknuti na neku novu zanimljivu aktivnost. Televizija je medij koji jako utječe na dijete te prenosi slike mnogih problema, s kojima se današnja društva susreću, na primjer: rasprave o vrijednostima, korištenju alkohola, droga, ponašanju u društvu i prema kulturi.

Psihologinja Dunja Juričić, u svome radu *„Kako iz televizije izvući ono najbolje za dijete“,* obrazlaže pozitivne strane televizije te televizijskog programa za djecu. Ona kaže: „Televizija može biti zabavna i edukativna, može otvoriti novi svijet za djecu dajući im priliku da putuju diljem zemaljske kugle, uče o različitim kulturama te šire ideje i znanja koja možda nikad ne bi imali priliku susresti u svojoj zajednici. Ona, zapravo, nudi i širok spektar edukativnih emisija namijenjenih maloj djeci, predškolcima, školarcima i dr.“[15]

Juričić smatra da televizijske emisije mogu biti vrlo poučne za djecu te da mogu pozitivno utjecati na njihovo ponašanje. Djeca putem televizije mogu naučiti brojeve, abecedu, boje i razviti vokabular riječi.

Televizija djeci pruža mnoštvo informacija koje utječu na kognitivni razvoj djece. Djeca vole edukativne sadržaje, te će neku emisiju rado pratiti ako smatraju da iz nje mogu naučiti nešto novo. Televizijske emisije mogu inspirirati i motivirati djecu da se okušaju u novim raznim aktivnostima koje im omogućava novo iskustvo i znanje. Za televiziju je vrlo važno da poruke budu jasne i kreativne kako bi se gledateljima i najmlađoj populaciji u potpunosti predočio sadržaj.

Daniel Anderson smatra da televizija doista može imati pozitivan učinak na dječji razvoj, no da su roditelji ti koji trebaju djeci osigurati da gledanje televizijskih programa pozitivno utječe na njihov razvoj.[16] Adekvatnom, kontroliranom i planiranom upotrebom TV-sadržaja može se pozitivno utjecati na motivaciju i

[15]Jurčić, D. (2013) Kako iz televizije izvući ono najbolje za dijete. http://www.istrazime.com/djecja-psihologija/3415 (03.06.2015.).
[16]Prema: Jurčić, D. (2013) Kako iz televizije izvući ono najbolje za dijete. http://www.istrazime.com/djecja-psihologija/3415 (03.06.2015.).

razmišljanje djece. Gledanje televizijskih sadržaja znatno utječe i na samu dječju igru. Djeca pamte likove, rječnik i scene iz televizijskih sadržaja te ih upotrebljavaju u vlastitoj slobodnoj igri. Svi ti elementi znatno oblikuju dječju igru te ih obogaćuju.[17]

Kao pozitivne strane televizije također možemo navesti da su to široki obuhvat i velika pozornost, masovna upotreba, široki utjecaj, vizualni i zvučni efekti te bolje pamćenje.

2.3. Negativne strane televizije

Krešimir Mikić i Antea Rukavina u svom istraživanju „Djeca i mediji“ navode kako su se ljudi počeli sve više oslanjati na medije te kako su podložni negativnim utjecajima medija. „Najviše se proučava i raspravlja o utjecaju medijskog nasilja. Danas nema količinski više nasilja u medijima, ali se društveni odnos prema nasilju promijenio, kao i njegova prezentacija. Zaključeno je da gledanje nasilja može biti ozbiljan problem, jer potiče nasilnost, grubost, okrutnost ili barem otupljuje osjetljivost prema nasilju.“[18] Nadalje, autori navode kako mediji imaju veliku moć manipuliranja masama. Također tvrde da mediji pasiviziraju ljude na taj način da ljudi postaju umrtvljenoga uma te gube zainteresiranost za sve ostale aktivnosti. „Čovjek je društveno biće, a mediji imaju funkciju instrumenta aktivna sudjelovanja građana u djelovanju društva. Mediji nam serviraju iluziju da smo usred života i u uspostavljenim odnosima. Zapravo odnosa nema, jer ne postoji dvosmjerna komunikacija. Mediji pasiviziraju ljude. Umjesto svjesnih i odgovornih građana, postajemo bezlični potrošači medijskih proizvoda, a osjećaj kontrole daje nam mogućnost promjene televizijskoga kanala daljinskim upravljačem. Mediji nudeći sadržaje na pladnju pasiviziraju duh, umrtvljuju um i gase potrebu za osobnim djelovanjem.“[19]

[17] Prema: Blanuša Trošelj, D. i Srića S. (2014) Tv-sadržaji i slobodna igra djece u vrtiću. http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=176612 (03.06.2015.).
[18] Istraživanje: Mikić, K. i Rukavina, A. (2006): Djeca i mediji: http://www.hfs.hr/nakladnistvo_zapis_detail.aspx?sif_clanci=1604 (03.06.2015.).
[19] Istraživanje: Mikić, K. I Rukavina, A. (2006): Djeca i mediji: http://www.hfs.hr/nakladnistvo_zapis_detail.aspx?sif_clanci=1604 (03.06.2015.).

Jerry Mander, inspiriran spoznajom o snažnom i magičnom utjecaju medija koji u ljudskoj svijesti stvaraju ciljane predodžbe i samim time utječu na ljudsko razmišljanje i postupke, u svojoj je knjizi „Četiri argumenta protiv televizije“ iznio sljedeća četiri argumenta protiv televizije.[20]

Prvi argument je posredovanje u iskustvu koji govori da je u današnje vrijeme oko nas sve više umjetnog okruženja. „Izgubivši taj dodir, poput astronauta lebdimo u svemiru ne razlikujući pojmove „gore“ od „dolje“ ili „istinu“ od „mašte“.[21] Prema Manderu, Amerikanci provode svoje živote u okruženju koje je stvorila ljudska ruka. Čovjek je stvorio prirodna okruženja koja su u velikoj mjeri popustila. Okruženje u kojem mi živimo, smatra autor, potpuno je promijenjeno ljudskom namjerom i stvaranjem. Naša iskustva ograničena su isključivo na ljudska shvaćanja. Naše okruženje, kaže autor, postaje urednik i posrednik između nas i one druge, na ljudske planetarne realnosti. Tražimo od djeteta da razumije prirodu i brine o njoj, te da ono samo spozna razliku između onog što je ljudska tvorevina i onog što je stvorio planet. Iako mi odrasli ljudi znamo razliku između umjetnog i prirodnog ipak nemamo ništa dublji dodir sa širim svijetom nego što ga ima dijete.

Drugi argument – kolonizacija – govori da je prirodno okruženje preobraženo u sekundarne, umjetne i apstraktne oblike. Upravo taj proces opisuje kao da se nešto dogodilo slučajno i neplanirano. U određenom trenutku čovjek kao pojedinac može izvući korist iz određenih oblika i društvenih organizacija. Najčešće su to ljudi koji se nalaze na ključnim položajima u najvažnijim institucijama. Jedan od elemenata u stvaranje ekonomske vrijednosti je oskudnost, što znači odvajanje ljudi od svega što bi mogli htjeti ili trebati. U današnje vrijeme surađujemo i zajedno se razvijamo samo s grubljim, monolitnijim, ljudskim komercijalnim tvorevinama koje su dostupne u našem novom laboratoriju odnosno svemirskoj postaji.

Treći argument govori o utjecaju televizije na ljudsko biće. „Televizijska tehnologija proizvodi neuropsihološke reakcije kod ljudi. Može izazvati bolest, a nesumnjivo izaziva zbunjenost i podčinjavanje slikama koje dolaze izvana“. [22] Kad bi ljudi odbacili sve poznate predodžbe o televiziji vjerojatno bi stvorili sliku velikog

[20] Prema: Mander Jerry (2002): Četiri argumenta protiv televizije, Rijeka, str. 38.
[21] Isto, str. 39.
[22] Mander Jerry, (2002): Četiri argumenta protiv televizije, Rijeka, str. 125.

stroja koji napada, savladava te umrtvljuje ljude koji ga gledaju. Autor knjige navodi nekoliko primjera kako se on osjeća dok gleda televiziju: „ 1) Kada gledam televiziju osjećam se hipnotiziranim, 2) Televizija mi isisava energiju , 3) Osjećam kao da mi ispire mozak, 4) Televizija me odvaja od tijela, 5) Kada je gledaju, moja djeca izgledaju kao zombiji, 6) Televizija zaglupljuje ljude, 7) Televizija mi um pretvara u kašu ".[23]

Četvrti argument govori o usađenim sklonostima televizije. Televizijski ekran stvara sliku mrežom točkica u pet stotina redova. Iako se to čini dovoljnim za detaljnu sliku, nije tako. Kada uspoređujemo sliku televizijskog ekrana s bilo kojom slikom u vašoj „televizijskoj sobi" dolazimo do zaključka da je pravi predmet, bilo to polica za knjige, stol ili tepih jasno vidljiv i živahan. Dječji i razvojni psiholozi upozoravaju mlađu djecu da ne bi trebali gledati televiziju više od dva sata dnevno. Televizija kao i drugi elektronični mediji mogu kod djece otežati istraživanje okoline i te igru i interakciju s roditeljima i ljudima u njihovom okruženju.

Negativan utjecaj televizije na dijete povećava se gledanjem sadržaja koji nije primijenjen djetetovu uzrastu. Pretjerano gledanje televizije može kod djece izazvati pretilost, zbog nedovoljnog kretanja i fizičke aktivnosti, gubitak navika čitanja te usporavanja motorike. Pretjerana izloženost neprimjerenim sadržajima može kod djece izazvati agresivno ponašanje i osjećaj straha.[24]

Moje mišljenje je da televizija ima više pozitivan učinak na djecu nego negativan. Smatram da televizija pozitivno utječe na djecu te da gledanjem televizije i televizijskih programa djeca mogu puno toga naučiti. Gledanje obrazovnih i zabavnih programa kod djece potiče volju i želju za učenjem te maštu i kreativnost. Suprotno tome, televizija može stvoriti i negativan učinak na djecu. Na primjer, pretjerano gledanje televizije može izazvati pretilost, lijenost kod djece te gubitak navika čitanja i učenja. Mediji mogu pasivizirati gledatelje te oni na taj način gube potpunu zainteresiranost za razvijanje svoje mašte, kreativnosti i volje za učenjem.

[23]Isto, str. 125
[24]Prema: Blanuša Trošelj, D. i Srića S. (2014) Tv- sadržaji i slobodna igra djece u vrtiću. http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=176612 (03.06.2015.)

3. TELEVIZIJSKE SERIJE

Za film možemo reći da je to slikovna (fotografska) i zvučna (fonografska) zabilježba izvanjskoga svijeta (zbilje) na filmsku vrpcu.[25] Film je sredstvo masovne komunikacije te pripada jednom od najstarijih masovnih medija. Pomoću tehnologije film se obraća masovnoj publici putem videovrpca, disketa, digitalnih ploča te računalnog programa.

U određivanju televizijskih žanrova vrlo je važna funkcija. Najpoznatija trodioba funkcija koja se odnosi na medijske sadržaje, prema Johnua Reithu, uključuje informiranje, educiranje i zabavljanje. Vijesti se povezuju s funkcijom informiranja; dokumentarni, dječji, i drugi obrazovni program koji se povezuje s educiranjem, dok se najveći broj televizijskih sadržaja vezuje uz zabavu: kvizovi, talk-show, sapunice, glazba, sport i komedija. Kategorizacija televizijskog programa vrši se prema vremenu emitiranja, sadržaji s obzirom na publiku dijele se na dnevni, večernji i noćni program. Sadržaj se također kategorizira i s obzirom na populaciju kojoj je namijenjen. Posebna pažnja se posvećuje sadržaju koji je namijenjen djeci i mladima. Određeni sadržaji klasificiraju se prema strukturi: film, serija, serijali, mini-serije. James Monaco definiranje te strukture temelji na otvorenom ili zatvorenom kraju te organizacijskim aspektima koji se odnose na to radi li se o statičkoj situaciji, o fabuli koja se razvija, ili o jednokratnoj, zaokruženoj cjelini. Vrlo važnu ulogu igra duljina trajanja teksta. Situacijska komedija ograničena je na 30 minuta, serije i serijali ograničeni su na 40- 60 minuta, dok film traje dulje od 60 minuta. Među popularnije žanrove ubrajaju se sapunica, situacijska komedija, talk-show, kviz i reality televizije.[26]

[25] Prema: Mikić, K. (24.01.2012.) Mala škola filma: Filmska izražajna sredstva. http://mediji.hr/filmska-izrazajna-sredstva/ (19.06.2015.).

[26] Prema: Popović, H. (2012) Popularni televizijski žanrovi kao refleksija suvremenog društva. Holon, 2012., Zagreb.

3.1. Televizijske serije za djecu

Televizijske serije za djecu specifične su po sadržaju, temi, glavnim likovima, mjestu radnje. Teme televizijskih serija za djecu najčešće su ljubav prema životinjama, prirodi, prijateljstvo, dječje avanture, spašavanje glavnoga junaka ili životinje, prikazivanje odnosa roditelja i djece (obitelj), borbe protiv neprijatelja odnosno zlikovaca u seriji.

Glavni likovi su uglavnom djeca (djevojčice i dječaci), te su oni najčešće junaci same priče. Mjesto radnje dječjih serija najčešće se odvija u šumi, na livadi, u parku, na cesti te u obiteljskim kućama. Mjesto radnje uglavnom je vrlo raznoliko i ovisi o temi koju pojedina serija obrađuje. Sadržaj serije treba biti prilagođen djeci mlađe i starije dobi. Sadržaj ne bi trebao biti nasilan već prihvatljiv i poučan.

Raymond Williams animirane sadržaje klasificira unutar dječjeg programa dok Glen Creeber odvaja animaciju od forme rezervirane za dječji uzrast. Animacija je danas prepoznata kao relevantna umjetnička forma koja se sve više koristi u kreiranju sadržaja.[27] Animirana ili crtana serija je serija u kojoj su likovi i pozadina nacrtani. Svijet animirane serije bogat je i raznovrstan, te se u njemu stvara iluzija pokreta što znači da iz neživog nastaje živo. U animiranim serijama nalazimo mnoge elemente likovne umjetnosti poput linije, boje, plohe i volumena. Izgled likova u animiranoj seriji su jedva prepoznatljivi, no usporedivi su sa raznim geometrijskim oblicima.[28]

Među najgledanijim animiranim serijama su crtani filmovi za djecu. U crtanim filmovima se nastoji prenijeti stvarni svijet u svijet crteža. Svi elementi su likovne umjetnosti poput linija , volumena, boja i ploha. Sve je jako slično realnosti kretanje likova i prostor gdje se radnja zbiva u crtanim filmovima sve neživo oživi, i tako stvara osjećaj realiteta.

[27] Prema: Popović, H. (2012) Popularni televizijski žanrovi kao refleksija suvremenog društva. Holon, 2012., Zagreb.
[28] Prema: Mikić, K. (2013) Kako djeci objasniti teoriju filma: animirani film. http://mediji.hr/kako-djeci-objasniti-teoriju-filma-animirani-film (03.06.2015.).

Krešimir Mikić naglašava kako je igrani film stvorio moćnu filmsku industriju te da se podjela igranog filma odvija prema temi filma, sadržaju, likovima, prizorima i događajima. Smatra da je dječji film, onaj film koji su snimili isključivo djeca. Igrana serija je svaka serija koja u kojoj se koristi ljudska gluma. Igranu seriju obilježava postojanje priče i glumaca te prikaz njihovih međuljudskih odnosa i odnos prema prirodi i društvu.[29]

3.2. Strane televizijske serije za djecu

U današnje vrijeme broj televizijskih serija za djecu je sve veći. Iako postoje isključivo komercijalne serije, postoje i one koje nastoje zadovoljiti i neke druge dječje potrebe osim zabave. Produkcija takvih serija u svijetu je u porastu te su neke od njih prisutne na programima domaćih televizijskih kuća. U nastavku navodimo neke od njih koje se prikazuju na našoj televiziji.

3.2.1. Serija Brum

Dječja animirana serija *Brum* nastala je 1991.godine u Velikoj Britaniji. Sastoji se od 65 epizoda, a svaka epizoda traje 10 do 15 minuta. Seriju Brum je režirao Rex Garrod. U seriji Brum glavnu ulogu ima žuti mali autić, koji je jako znatiželjan.

Svaki dan bi se iskradao iz garaže te krenuo u istraživanje grada. Autić Brum je komunicirao otvaranjem i zatvaranjem vrata, bljeskanjem svjetala, okretanjem prednje ručke za paljenje te trubom jer nije imao sposobnost govora. Kada bi krenuo u grad nije mogao proći nezamijećen, ali svaki bi se put iz grada vratio na vrijeme kući, prije vlasnika. Prije nego što bi se ugasilo svjetlo, vlasnik bi uvijek pronašao neku malu sitnicu s njegove zadnje pustolovine. Simpatični autić Brum uvijek spasi neku situaciju nakon što se posluži nekim svojim dobro uvježbanim trikom. Svoje građane spašava od nevolja i nezgodnih situacija ili zlikovaca kojima zna stati na

[29]Prema: Mikić, K. (2012) Kako djeci objasniti teoriju filma: igrani film. http://mediji.hr/kako-djeci-objasniti-teoriju-filma-igrani-film (03.06.2015.).

kraj. Djeca obožavaju junake pa je tako i autić Brum stekao simpatije djece i mladih naraštaja.

Smatram da je serija *Brum* prilagođena djeci predškolskog uzrasta te da glavni lik Brum u djeci budi znatiželju i maštu te potiče kreativnost kod djece. Dokaz da je autić Brum pravi junak možemo vidjeti u sljedećem primjeru. Jednoga dana za vrijeme svoje šetnje ugledao je djevojčicu kako kupuje mnoštvo šarenih balona. Sva vesela nastavila je svoju šetnju s balonima. Susrela su je dva dječaka kojima je bilo dosadno te je u trenutku došlo do sukoba. Dječaci su oteli balone uplašenoj djevojčici te ih ispustili iz ruku. Baloni su odletjeli, a djevojčica i Brum krenuli za njima. Baloni su zapeli za vrh jedne zgrade te se hrabri autić popeo na krov zgrade, no tamo je i ostao. Spustili su ga vatrogasci te je ponosno djevojčici vratio balone. U ovoj epizodi također je jasno prikazano pomaganje drugima u nevolji.

Serija Brum je relevantna za djecu u obrazovnom i razvojnom smislu jer mogu naučiti kako poštivati i cijeniti tuđu pomoć te kako se ne treba ponašati prema svojim vršnjacima, kao što se dogodila situacija u seriji. Možemo reći da je upravo to glavna poruka serije te da je serija zabavnog karaktera.

3.2.2. Serija Dora istražuje

Serija *Dora istražuje* je edukativna animirana američka serija. Nastala je 14. kolovoza 2000. u Kanadi. Autor serije *Dora istražuje* je Chris Gifford. Serija se sastoji od 118 epizoda, a svaka epizoda traje 20 minuta. Glavni likovi u seriji su Kathleen Herles, Harrison Chad, Marc Weiner, Sasha Toro i Muhammed Cunningham. Glasove su posudili Mia Krajcar (Dora), Darije Somi (Čizma), Nikola Marijanović (Lopuža Lisac, Karta) i Nina Kranjić (Torba).

Dora je sedmogodišnja crnokosa djevojčica koja u svakoj epizodi kreće u pustolovinu sa svojim prijateljem Čizmom. Čizma je majmun koji je nadimak dobio zbog crvenih čizmica koje je često nosio. U svakoj epizodi Dora nailazi na neki problem ili zagonetku koju treba riješiti. Ono što je specifično u ovoj seriji je to što problem ili zagonetku Dora rješava zajedno s gledateljima.

Serija Dora istražuje pokriva razna odgojno-obrazovna područja kao što su učenje engleskog jezika, pjevanje raznih pjesmica, razlikovanje boja i oblika, brojanje te rješavanje zanimljivih zadataka. Djeci je serija dostupna i na stranom jeziku što im omogućava da uz Dorino objašnjenje usvoje osnovne pojmove, stvari, brojeve i boje na engleskome jeziku.

Npr. djeca imaju priliku naučiti brojati , što možemo vidjeti u epizodi u kojoj Dora broji borovnice. Djevojčica u ruci ima borovnice te navodi gledatelje da ih zajedno s njom prebroje. Točan broj borovnica je pet te ih Dora pokazuje gledateljima i broji naglas. Djeca također imaju priliku naučiti raspoznavanje boja i oblika. Raspoznavanje boja djevojčica Dora povezuje s osnovnim pojmovima. Na primjer žutu boju povezuje sa suncem, crvenu boju povezuje s jabukom, plavu boju povezuje s morem i nebom, zelenu boju povezuje s livadom i travom. Na takav način djeca mogu naučiti i razne oblike. Na primjer okruglo kao lopta, kockasto kao kutija, trokutasto kao stranica piramide. Prikazivanjem životinja djeca uče njihova imena i njihovo glasanje. Svaka serija počinje pjesmicom koju pjeva Dora te potiče gledatelje da i oni pjevaju i ponavljaju za njom, na taj način će djeca najlakše naučiti pjesmicu.

Stoga, po svim gore navedenim primjerima možemo reći da je serija edukativna te da ima obrazovnu funkciju. Smatram da je serija Dora istražuje relevantna za djecu u obrazovnom i razvojnom smislu te da je jako zanimljiva i primjerena djeci. Serija *Dora istražuje* je odgojno-obrazovnog karaktera. Ona navodi gledatelje da zajedno rješavaju zadatke. Serija kod djece zahtjeva razmišljanje i koncentraciju te potiče kreativnost, volju za radom i učenjem. Serija *Dora* istražuje može se koristiti u radu s djecom na način da se zajedno s njima pogleda serija te se provede razgovor o seriji. Na taj način ćemo saznati što djeca već znaju, što su naučila te kako serija utječe na njih.

3.2.3. Serija Traktor Tom

Dječja crtana animirana serija *Traktor Tom* nastala je u Velikoj Britaniji 2003. Serija se sastoji od dvije sezone, a svaka sezona ima 26 epizoda koja traje 11 minuta. Seriju *Traktor Tom* režirao je Jimmy Wheeler. Radnja serije smještena je na imanju „Springhill“. Glavni junak serije Traktor Tom je snalažljiv i hrabri traktor Tom, koji se sa svojim prijateljima automobilima, ljudima i životinjama zabavlja i rade na farmi. Glavni i sporedni likovi ove zanimljive serije su traktor Tom, Matt, Rev, Buzz, Purdey, i Winnie, koji svi skupa žive i rade na farmi koja je u vlasništvu Fi.

Tom je traktor koji ima po sebi predivne žarko crvene i žute boje. On je hrabar, promišljen i neustrašiv. Ima puno ideja i jako je znatiželjan, voli znati sve što se tiče farme. Naporno radi, ali se voli uz rad i našaliti. Zbog svoje snage na sebe može priključiti mnoge alate koji se koriste na farmi, kosilicu i dizalicu.

Farmerica Fi vlasnica je farme na kojoj svi žive. Jako voli svoju farmu i sve koje ondje žive. Ona je mlada i ljubazna farmerica, ponekad je i stroga. Matt je najbolji Fiin prijatelj te joj uvelike pomaže na farmi. Matt vozi kričavi kamion koji se zove Rev. Voli ga bez obzira na njegove nedostatke. Ima glasnu trubu i veliki motor. Voli se praviti važan te misli da je najbolje i najbrže vozilo na farmi. Buzz je bistar plavi motor s velikim gumama. Vrlo je brz, no ne može priključivati alate poput Toma. Mlad je i impulzivan i pokušava raditi sve što rade velika vozila, no nije dovoljno velik za to pa se često nađe u neugodnim situacijama. Purdey je bjelkasto riđa mačka, koja voli topla i skrovita mjesta na farmi. Vrlo je pametna i snalažljiva te rado prepušta drugima da odrađuju njezin posao, a kada je obavljen voli se pojaviti.

U seriji *Traktor Tom* likovi se pojavljuju i u neugodnim situacijama, primjerice u jednoj epizodi traktor Tom dobije zadatak pričuvati male psiće dok njihova majka ne obavi drugi posao. Tom je pristao pričuvati šest psića koji spavaju. Bio je uvjeren da psići čvrsto spavaju pa je nastavio s čišćenjem dvorišta ne pazeći na njih. Psići su se razbježali po dvorištu i Tom je njihovoj majci morao priznati što se dogodilo. Sreća je ta što su psići prepoznali poziv svoje majke i na njen lavež svi su se skupili u dvorištu. Tom je odahnuo i bio sretan što su svi ponovo na okupu.

Situacija opisana u ovoj epizodi predstavlja dobar temelj za razgovor s djecom o važnosti dogovora i povjerenja. Ističe želju za pomaganjem, no također i neugodnu situaciju do koje se može doći ukoliko ne poštujemo dogovor i ne učinimo ono što smo rekli.

Pomaganje je istaknuto u svakoj seriji, na primjer, Baz i Tom su dobili zadatak iskopati mrkvu. Međutim, nisu znali kako pa je Tom pozvao svoje prijatelje da mu pomognu. Svi su mu pomogli, bili su veseli te zajedno kopali mrkvu. Kada se Tom vratio u dvorište s mrkvom Fi ga je pohvalila, a on je pohvalio svoje prijatelje koji su mu pomogli, jer bez njih ne bi uspio izvršiti zadatak. Ova situacija ističe Fiinu zahvalnost Tomu i svim njenim prijateljima, ali i Tomovu snalažljivost koja mu je omogućila da lako i brzo obavi zadatak.

Svi likovi serije *Traktor Tom* veoma su pozitivni i veseli, vole se družiti i pomagati jedni drugima. Upravo zbog tih plemenitih osobina smatram da je za dječji uzrast izvrsna podloga za usvajanje vrijednosti kao što su prijateljstvo i međusobno druženje.

Serija *Traktor Tom* svojim je sadržajem važna za djecu u odgojnom, obrazovnom i razvojnom smislu. Problemi koji su obrađeni u ovoj epizodi – preuzimanje odgovornosti za preuzeti zadatak i pomaganje – možemo koristiti u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi. U obrazovnom smislu djeca mogu mnogo toga naučiti, na primjer: o radovima na selu, o načinu i navikama života te kako se brinuti za seoske životinje. U odgojnom smislu djeca mogu naučiti o važnosti poštivanja dogovora, pomaganja te o samom povjerenju što je ujedno i glavna poruka serije.

Serija *Traktor Tom* može kod djece potaknuti aktivnost u smislu sudjelovanja u kućanskim poslovima te pomaganje roditeljima u raznim obavezama. U kontekstu govorne komunikacije može potaknuti na učenje novih pojmova, riječi i pjesmica.

3.3. Domaće televizijske serije za djecu

U drugoj polovici 20. stoljeća kod nas su snimane serije za djecu koje su i danas aktualne i djeci zanimljive jer su prilagođene njihovim interesima. S obzirom na njihovu vrijednost serije se emitiraju i danas.

3.3.1. Serija Profesor Baltazar

Serija *Profesor Baltazar* je prva velika animirana serija posvećena djeci. Boris Kolar i Ante Zaninović pridružuju se skupini kao scenaristi, redatelji, crtači i animatori zajedno sa Zlatkom Grgićem, dok se Zlatko Bourek bavio scenografijom, Tomica Simović je skladao glazbu. Serija ima ukupno 59 epizoda. Snimana je od 1967. do 1971. u Hrvatskoj. Svaka epizoda traje svega desetak minuta. U seriji uočavamo nerealistički oblikovane likove s velikim nerazmjerom između glave i ostatka tijela. Boje su vrlo žive, što se uočava u scenografiji gdje se nerijetko susreće jednom žuto sunce, drugi put šareno, a potom sastavljeno od crvenih krugova. Elementi scenografije uglavnom su skicirani, a kada su u potpunosti oblikovani, ne mari se da budu realistični.

Kao glavni lik Baltazar u seriji je prikazan kao osamljen i nervozan znanstvenik, no unatoč tome uživa u druženju s drugim ljudima te voli sudjelovati u svim događanjima koji se zbivaju u gradu. Pomoću stroja koji ima, stalno proizvodi tekućinu te nalazi maštovita rješenja za probleme stanovnika Baltazargrada. Svih trinaest epizoda u prvoj seriji povezuje jedan zajednički element, a to je da nema zajedljiva i licemjerna tona. Serija zrači pozitivnom energijom, maštom i zabavom. U seriji nije izraženo nasilje. Djeca vole serije gdje dobro uvijek pobjeđuje. Tako je i u ovoj gdje svaka epizoda šalje jedinstvene poruke koje djeci pomažu da postanu bolji ljudi. Serija uči djecu kako trebaju prihvaćati drugoga u njegovoj različitosti, kako biti pozitivan čovjek dobrog duha i kako se radovati tuđoj sreći.

Serija *Profesor Baltazar* zasniva se na prijateljstvu koje se razvija u mnogim smjerovima, što možemo vidjeti na primjeru epizode iz prve serije. U epizodi *Letećи Fabijan* upoznajemo dva glavna lika, konduktera Fabijana i vrapca Ernesta. Fabijan je marljiv tramvajski kondukter. Jedne je godine zima bila veoma hladna i mali vrabac

Ernest ju je jedva preživio. Dobri ljudi poput Fabijana ubacivali su mu u njegovu kapicu novčiće kako bi imao što za jesti. Jednoga dana Fabijan ga je susreo, raznježio se nad njim i poveo ga kući. Dok je Fabijan obavljao svoj posao, Ernest bi kuhao ručak. Zajedno su uživali u špagetima koje je mali vrabac kuhao. Zajedno su prebrodili zimu i stiglo je proljeće. Ernest se htio odužiti svojemu prijatelju na svemu što je napravio za njega te ga je htio naučiti letjeti. Fabijan je bio oduševljen idejom te je nakon nekoliko neuspješnih pokušaja naučio letjeti poput pravog vrapca. Te večeri Fabijan je bio vrlo uzbuđen te je jedva dočekao jutro da svojim kolegama pokaže da zna letjeti. Kolege su bili oduševljeni dok trenutak sreće nije prekinuo sudar tramvaja. Zavladao je mir i tuga, Fabijan je otpušten sa svog radnog mjesta. Profesor Baltazar nije mogao ostaviti prijatelje u nevolji. Smišljao je načine kako bi im pomogao. Baltazar je došao na ideju da im stvori novi leteći tramvaj. Pokucao mu je na vrata, kada je Fabijan izašao van ugledao je leteći tramvaj, ušao je u njega i poletio do svojih kolega koji su bili oduševljeni.

Ova epizoda je primjerena djeci predškolske dobi, jer na njima razumljiv način govori o postojanosti pravoga prijateljstva u dobru i zlu. Možemo uočiti glavne elemente prijateljstva, a to su povjerenje i odanost. Problem s kojim se suočavamo u ovoj je epizodi neimaština. U odgojnom smislu djeca mogu naučiti koliko je zaista važno cijeniti prijateljstvo te njegovu odanost, što znači, ne otići od nekoga kome je najteže već mu pružiti pomoć i podršku. Serija *Profesor Baltazar* je relevantna za djecu u obrazovnom i razvojnom smislu te je odgojno-obrazovnog karaktera. Kao glavna poruka serije istaknuto je pomaganje u nevolji.

3.3.2. Serija Jelenko

Dječja obiteljska igrana serija *Jelenko* nastala je 1980. u Hrvatskoj. Redatelj Obrad Gluščević podijelio je seriju u trinaest epizoda. Glavni glumci serije *Jelenko* su Milan Luketić (Pero), Ramiz Pašić (Ivo), Zvonko Lepetić (Bariša), Špiro Guberina (Mate) i Ivo Serdar (policajac Mile).

Radnja serije odvija se u gorskome kraju. Junaci su hrabra djeca između 5 i 12 godina koja spašavaju malo lane koje ostaje bez svoje majke, koju ubiju lovokradice.

U seriji su prikazane situacije u kojima dolazi do izražaja dječja snalažljivost, požrtvovanost da se zaštiti lane od odraslih ljudi, ističe se hrabrost i dobrota.

U seriji se djeca brinu za malo uplašeno lane. Vesela družina zabrinuta je za mlado lane jer ne prihvaća mlijeko i vrlo je potišteno. Tako je dječak Joco otišao kući i uzeo dudu svoga brata kojeg je čuvao. Majka je vikala na njega i pitala ga gdje bratova duda, no dječak nije reagirao niti je vratio, već je svoga brata naučio piti mlijeko bez dude. Smatrao je da je duda potrebnija malome lanetu nego njemu. Lane je uz pomoć dude prihvatilo mlijeko. Na povratku prema školi, u šumi su naišli na postavljene zamke. Bili su uvjereni da je to djelo lovokradica. Uništili su zamke te krenuli u školu. Za vrijeme nastave policajac Mile dolazi u školu i traži razgovor s dječakom Ivom. Preplašeni dječak izašao je iz razreda i zaputio se u ured gdje ga je čekao policajac i učiteljica. Ispitivao ga je o lovokradici, zna li doista kako on izgleda i je li ga uistinu vidio. Dječak je rekao da nije, dok djeca u razredu razgovaraju o lovokradici i o tome kako ga je vidio Ivo. Nazivaju ga harambašom s brčinama. Nedugo, nakon toga profesorica dolazi po još troje dječaka, Goričane. Također razgovaraju o lovokradici, dok Ivo i dalje ne želi priznati je li ga vidio kako je ispričao svojim prijateljima i ljudima u selu. Policajac objašnjava djeci kako to što rade nije dobro za njih jer je opasno, te da takve poslove obavljaju policajci. Nakon toga, Goričani kreću u šumu, a Joca ih prati. Kada ga vide odluče ga se „riješiti“ te mu napraviti zamku. Jedan dječak sjeo je u kantu, a ostali prijatelji su ga pomoću konopa digli u vis, skoro do vrha kuće. Dječak se zaplašio i rekao da ga spuste. Kada je to vidio Joco htio se pokazati hrabrim te je on ušao u kantu. Digli su ga sve do vrha kuće, do krova. Goričani su konop zavezali za kamen i otišli, a Joco je ostao visiti u zraku u kanti. Za nekoliko trenutaka prolazi vesela družina i vide Jocu kako visi u zraku te ga spuste na zemlju. Svi zajedno su trkom krenuli što dalje.

Iako je serija *Jelenko* namijenjena djeci od 5 do 12 godina, ona je poticajna za razgovor s djecom o temama poput dječje snalažljivosti. Tu je došla do izražaja dječja zabrinutost i volja da se pomogne u nevolji. U seriji se vidi jedno veliko prijateljstvo mladih junaka koji su spremni pomoći kada je najteže. U seriji dolazi do dječjih nesporazuma i sukoba koji se rješavaju na djeci primjeren način. Djecu prati pustolovna priča, u kojoj se radnja zbiva u planinsko-brdskim predjelima gdje se nalazi velika šuma gdje su zatekli mlado lane.

Serija *Jelenko* pogodna je za djecu u odgojno-obrazovnom i razvojnom smislu jer mogu naučiti koliko je važno prijateljstvo u teškim trenucima te pružanje pomoći kada je nekome potrebna. Također djeca mogu naučiti o važnosti preuzimanja odgovornosti i rješavanju problema što je ujedno i glavna poruka serije.

3.3.3. Serija Smogovci

Serija *Smogovci* je igrana, humoristična i dramska serija autora Hrvoja Hitreca. Redatelj serije je Pajo Kanižaj. Serija Smogovci se emitirala se od 1982. do 1997. godine. Serija se sastoji od 38 epizoda od koje svaka pojedinačna epizoda traje 30 minuta. Glavni glumci serije su Ivica Zadro (Pero), Damir Šaban (Mazalo), Tomislav Štriga (Dragec) i Mario Mirković (Cobra).

Radnja serije *Smogovci* odvija se u Zagrebu. Govori o mladim potomcima obitelji Vragec. Prikazuje njihov život bez oca s kojim nemaju kontakt i bez majke koja je otišla raditi u Njemačku kako bi prehranila svoju obitelj. Serija *Smogovci* započinje opisom grada Zagreba u kojem živi obitelj Vragec. Točnije, potomci obitelji Vragec. Dragec je najstariji potomak te brine o svojoj obitelji dok je majka na poslu u Njemačkoj. Pero ide u školu za automehaničara, jako je dobar nogometaš. Mazalo je živući slikar i svoje vrijeme provodi crtajući, kao mali je bio vrlo osjetljivo dijete. Cobru nazivaju ludim izumiteljem. Štefek je mlad, nikad ništa ne uči, a sve zna. Buco još ne ide u školu, voli puno pojesti.

Jutro je i vrijeme je za odlazak u školu, no Štefec se baš i ne žuri. Dado još spava i, naravno, kasni u školu. Otac ga budi na sve moguće načine, no njemu se spava. Nevoljno se ustaje iz kreveta te odlazi oprati zube i ruke. Otac ga vodi u školu te točno prije zvona ulaze u školu. Poslušna djeca slušaju pjesmu Gustava Krkleca i odgovaraju na pitanja profesorice, koja baš i nije zadovoljna dječjim odgovorima. Nastava završava te Dado i njegov otac odlaze u zoološki vrt. Za vrijeme razgledavanja, otac crta životinje i slučajno upadne u bazen. Govori sinu da ne bi slučajno kome rekao jer ga je sram. Mazalo se dopisuje s Dunjom na nastavi te mu ona govori porukom da ga voli. Mazalo i djevojka odlaze u kino gledati romantični

film. U kinu dolazi do prvog poljupca. Odlaze kući razgovarajući i smiješeći se jedan drugome. Nakon što djevojku Dunju otprati kući začuje se ženski vrisak. Potrčao je i došao do Katice koja stoji na cesti. Tvrdi da je uhvatila fantoma koji joj je htio ukrasti torbicu, to je bio Flaša, obični pijanac. Mazalo pokušava smiriti situaciju te objašnjava kako je to bila nezgoda. Flaša se ostaje s poda i upita ih ako su uhvatili fantoma. Katica ostaje zabrinuta, a Flaša odlazi. Dječaci dobivaju pismo od majke. Govori im da budu vrijedni i dobri te kako će se ona vratiti kući čim zaradi za svoju obitelj. Prvi dan Smogovaca je prošao vrlo zabavan, no na pitanje tko je fantom, odgovor nisu dobili.

Zbog svoga sadržaja i životnih poruka smatram da je serija *Smogovci* prikladna za djecu u obrazovnom i razvojnom smislu te je zabavnog karaktera. Serija je prilagođena i zanimljiva djeci, na vrlo duhovit i zabavan način prikazuje razne scene iz života Smogovaca. Prikazuje međusobni odnos djece, odnos djece i roditelja pa i romantične scene poput prvog poljupca.

Serija *Smogovci* je serija za mladež, ali je mogu pratiti i djeca mlađeg uzrasta, jer sadrži elemente koji su im zanimljivi, poput humora i smiješnih situacija u kojima se oni smiju komičnim likovima. Mlađa djeca često prepričavaju ono što su gledala te im ostaje dugo u pamćenju, na primjer zapamte najdraže likove te ih onda oni sami kopiraju. Primjer komične situacije je kada su Dado i njegov tata otišli u zoološki vrt gdje je njegov otac upao u bazen sa životinjama. Seriju također prati i ljubavna priča u kojoj se spominju djevojka Dunja i Mazalo. Prikazane su njihove šetnje, odlasci u kino, u šetnje, njihovo dopisivanje i uživanje u druženju.

3.4. Značajke televizijskih serija za djecu

Zajednička je karakteristika prikazanih serija za djecu njihov odgojni i obrazovni karakter te primjerenost dječjem uzrastu. Teme koje se obrađuju u svakoj epizodi pokušavaju prenijeti poruku i životnu poduku na djeci zanimljiv način.

Serija *Dora* razlikuje se od *Traktora Toma* i *Bruma* po tome što je ona edukativna serija u kojoj djevojčica problem ili zagonetku rješava zajedno s gledateljima. U seriji *Traktor Tom* glavni junaci su traktor, motor, životinje te vlasnica farme, dok je u seriji Brum glavni lik žuti autić, svima poznat kao veseo i znatiželjan. Najveća je sličnost ovih dviju serija u iskazivanju velikoga prijateljstva, druženju te prikazu situacija u kojima prijatelji pomažu jedni drugima. Naime, autić Brum uživa sam prolaziti kroz svoje avanture spašavajući svoje sugrađane od nezgoda. Razlika između ovih dvijue serijae je ta što Brum sam uživa u svojim pustolovinama kako bi usrećio druge, a Traktor Tom je uvijek sa svojom veselom družinom. U svim navedenim serijama zajedničko je to što su vesele, pozitivne, poučne i djeci zanimljive. Sve tri najviše ističu prijateljstvo i pomaganje prijateljima.

Upravo takve karakteristike koje su navedene u stranim serijama možemo uočiti i u domaćim televizijskim serijama poput *Jelenka, Smogovaca* i *Profesora Baltazara*.

Po mjestu radnje serije *Jelenko* i *Smogovci* su seoske serije snimane u seoskom okruženju, dok je *Baltazar* gradska serija. Sličnost serija *Jelenko* i *Smogovci* je u tome što su nastale u istom vremenskom razdoblju, razlika je tek dvije godine. Serija *Baltazar* je nastala 1967., dakle 15 godina prije Smogovaca. Serija *Baltazar* je humoristična animirana serija, a *Smogovci* i *Jelenko* humoristična dramska serija. Serija *Profesor Baltazar* razlikuje se zbog nerealističkih oblikovanih likova i življih boja, dok u serijama *Jelenko* i *Smogovci* glume djeca.

Zajedničko u svim navedenim serijama je to što prikazuju životne situacije likova, njihov međusobni odnos, ističu vrijednost prijateljstva, snalaženje u životnim situacijama te upućuju na važnost pomoći prijatelju u nevolji. Temeljna razlika između stranih i domaćih serija je ta što su sve tri navedene strane serije animirane, dok je u domaćim serijama samo jedna animirana, a ostale su dvije igrane.

Sve su prikazane serije su odgojno-obrazovnoga ili zabavnog karaktera. U stranim navedenim televizijskim serijama, serije *Dora istražuje* i *Traktor Tom* su odgojno-obrazovnog karaktera, dok je serija *Brum* zabavnog karaktera. U domaćim navedenim televizijskim serijama, serije *Profesor Baltazar* i *Jelenko* su odgojno-obrazovnog karaktera, dok je serija *Smogovci* zabavnog karaktera.

4. TELEVIZIJSKI PROGRAMI NAMIJENJENI EMITIRANJU TELEVIZIJSKIH SERIJA ZA DJECU

Današnji svijet ne možemo zamisliti bez masovnih komunikacija poput televizije, koja je jedan od najgledanijih medija. Danas svaka nova generacija djece odrasta u okolini koja je bogatija medijima i pripadajućim sadržajima, zbog čega se mijenja potencijal medijskog utjecaja na djecu i percepcija. Potencijalni utjecaj medija na većinu djece počinje od ranog djetinjstva. Osim druženja s vršnjacima, korištenje medija je najčešća aktivnost u slobodnom vremenu djece. Najčešći programi koje djeca prate su serijski i filmski programi te kvizovi. Televizija kao medij kod mlađe djece, ima ponajprije zabavnu funkciju.[30]

4.1. Mini TV

Mini TV je hrvatski kanal, prvi hrvatski dječji televizijski program, koji u svom sadržaju prikazuje isključivo crtane serije i dugometražne animirane filmove koji su u potpunosti sinkroniziran na hrvatski jezik. Kanal se emitira od 2008. godine.

Sinkronizirani filmovi olakšavaju djeci praćenje programa koji je zabavan, mudar, privlačan, a cilj mu je zainteresirati, zabaviti i poučiti mlade gledatelje. Animirani filmovi mijenjaju život i navike djece, uče ih što je dobro a što loše. Pozitivno utječu na njih, usmjeravaju ih u donošenju ispravnih odluka. Prilikom gledanja programa djeca se osjećaju dobro i sretno jer se smiju i zabavljaju. Mini TV nudi program obogaćen crtanim filmovima između 7 i 19:30 sati. Prikazuje se mnoštvo crtanih filmova, a među najpoznatijima su *Pepa Praščić, Traktor Tom, Sveznalica Rosie, Pčelica Maja, Jump With Joey, Uvnuti Čupavci* i *Speed Racer*.

Sve su navedene crtane serije jako zabavne, duhovite i smiješne, a djeca uživaju gledajući ih, vesela su i zaigrana. Na programu nema nasilja, što je jako bitno, jer djeca ponekad znaju oponašati likove iz serija.[31]

[30] Prema: Ilišin, V. (2003) Mediji u slobodnom vremenu djece i komunikacija o medijskim sadržajima (05.06.2015.).
[31] Prema: Moj tv: http://mojtv.hr/kanal/tv-program/89/mini-tv.aspx (02.06.2015.).

4.2. RTL Kockica

RTL Kockica je program koji je namijenjen djeci i mladeži. Program prenosi crtane filmove za djecu različitog uzrasta, razne dječje emisije i serije, dječje zborove, razne likovne i glazbene aktivnosti. Potiče djecu na brigu o zdravlju, bontonu i lijepom ponašanju, potiče na hobije te sve što bi moglo zainteresirati i zabaviti mlađe gledatelje ispred malih ekrana.

Program je podijeljen u tri skupine. Jutarnji program *Kockići* prikazuje *Vatrogasca Vjeku, Krpiće, Musti, Braću Koale, Vremeplov, Malu sportsku akademiju* i druge. U popodnevnom programu mogu najviše uživati školarci. Popodnevni program djeca mogu pratiti uz „najljepše bajke svijeta“ poznatih autora braće Grim. Također mogu pratiti francuski edukativni crtić *Bilo jednom...Ljudsko tijelo* koji na zabavan način upoznaje djecu s ljudskim organizmom, te *Male znanstvenike*. U večernjem programu možemo pogledati *Male leteće medvjediće, Mr. Beana,* poznate priče poput *Trnoružice, Crvenkapice, Pinokija, Zlatokose* te *Mačka u čizmama.*

Na navedenim programima emitiraju se domaće i strane serije za djecu. Na programu *RTL Kockica* najviše se emitiraju zabavne i obrazovne emisije koje su na hrvatskom jeziku, zatim slijede strane animirane serije (sinkronizirane na hrvatski) i serije za mlade s prijevodom. Program Mini TV sadrži najviše stranih dječjih animiranih serija koje su sinkronizirane na hrvatski jezik.

5. ZNAČAJ RODITELJA I ODGOJITELJA U DJEČJEM ODABIRU I PRAĆENJU TELEVIZIJSKIH SERIJA

Važnost odraslih u pripremi i odgoju djece za primanje medijskih sadržaja je vrlo bitna. Roditelji bi trebali usmjeravati djecu mlađe dobi te im ponuditi program koji je prilagođen upravo njima.

Roditelji su ti koji bi trebali svojoj djeci limitirati gledanje televizijskih programa. Sve je više izraženo fizičkog nasilja među djecom, jer djeca gledaju neprimjerene televizijske sadržaje koji nisu namijenjeni njihovoj dobi. Gledanjem neprimjerenih sadržaja djeca stječu krive percepcije i vrijednosti. Televizija zadovoljava različite dječje potrebe koje uključuju zabavu, igru, informacije i znanje. Međutim, dječji mozak nije još dovoljno razvijen da bi mogao preraditi sve informacije koje televizijski sadržaj pruža. TV sadržaji su puni slika, boje, glazbe i glasova koji se brzo izmjenjuju te oni mogu kod djeteta izazvati nemir i preveliko uzbuđenje. Upravo zbog toga je poželjno ne ostavljati malo dijete do 3. godine samo ispred televizora. Stručnjaci smatraju da su prve tri godine djetetova života važne za razvoj mozga. Roditelji bi trebali ograničiti gledanje televizije te pripaziti na sadržaj koji će ponuditi djeci. Za malu djecu preporučaju se crtići gdje su veliki i obli likovi, bez pretjeranih detalja. Za vrijeme gledanja crtića djeca usvajaju nove pojmove, priču, glasove, boje i pjesmice, a sve to kroz interakciju s roditeljima. Djeca većeg uzrasta gledajući televizijski sadržaj mogu doći do edukativnih i odgojnih spoznaja. Gledajući emisije djeca mogu u komunikaciji s roditeljima i svojim vršnjacima prenositi bitne poruke, te iz njih nešto korisno i naučiti. Koliko god nam je bitno gledanje televizije, vrlo je bitno da su roditelji ti koji će aktivno sudjelovati sa svojim djetetom u gledanju televizijskih programa, kontrolirati televizijski sadržaj te postaviti granice kako bi osigurali da dijete ne provodi previše vremena ispred televizije.[32]

Zaboravljamo jednu važnu činjenicu, da odrasli gledaju na život i svijet drugačije nego djeca. Djeca ponekad viđeni sadržaj percipiraju na svoj jedinstven način koji se ponekad uvelike razlikuje od stvarnosti.[33]

[32] Prema: Klopotan, J. (2015) Spriječite da televizija postane djetetova dadilja. http://www.roditelji.hr/jaslice/odgoj/sprijecite-da-tv-postane-djetetova-dadilja/ (02.06.2015.).
[33] Prema: Košir, M.; Žgrabljič, N.; Ranfl. R,(1999): Život s medijima, Zagreb, str. 63.

Roditelji moraju biti dovoljno odlučni i dosljedni u gledanju televizije jer „još malo“ će produžiti nastavak gledanja televizije. Zato je vrlo bitno da roditelji odrede i limitiraju gledanje televizijskih programa.

6. ZAKLJUČAK

Televizijske serije su u današnje vrijeme jako popularne, vrlo su gledani dio televizijskog programa te na taj način zabavljaju, odgajaju i obrazuju djecu i mlade ispred malih ekrana.

Televizijske serije za djecu prikazane su na vrlo zanimljiv, maštovit i humorističan način. Glavni likovi u serijama su djeca i animirani likovi koji na zanimljiv i maštovit način prenose sadržaj mladim gledateljima. Sadržaj je prilagođen uzrastu, te ga djeca mogu bez poteškoća pratiti, usput naučiti puno novih sadržaja, dakle educirati se, razvijati inteligenciju. Svaka epizoda ima svoju priču, te se na taj način djecu može zainteresirati da pogledaju drugi nastavak. Emisije su poučne, razvijaju ljudske vrline poput prijateljstva, hrabrosti, dobročinstva, oplemenjuju ih.

Suprotno tome, televizija ima i svoje negativne strane u kojima se naglašava da gledanje televizije može izazvati pretilost i lijenost kod djece te gubitak navika čitanja i pisanja. Mediji mogu pasivizirati gledatelje te oni na taj način gube zainteresiranost za ostale aktivnosti. No, dokle god bude televizijskih serija koje su smiješne i zanimljive, pratit ćemo djetetov osmijeh na licu i zadovoljstvo nakon gledanja emisija.

Roditelji bi trebali pratiti i usmjeravati djecu za vrijeme gledanja televizijskog sadržaja. Bitno je da program koji gledaju bude prilagođen njihovom uzrastu te da primjereno limitiraju vrijeme za gledanje televizije.

7. LITERATURA

Peruško, Z. (2011) Uvod u medije. Zagreb: Jesenski i Turk.

Ilišin, V., Marinović-Bobinac, A., Radin F. (2001) Djeca i mediji – uloga medija u svakodnevnom životu djece. Zagreb: IDIZ.

Košir, M., Žgrabljič, N., Ranfl, R. (1999) Život s medijima. Zagreb: Doron.

Sigman, A. (2010) Daljinski upravljani. Buševec: Ostvarenje.

Mander, J. (2002) Četiri argumenta protiv televizije. Rijeka: Adamić.

Turković, H. (2008) Narav televizije. Zagreb: Meandar.

Popović, H. (2012) Popularni televizijski žanrovi kao refleksija suvremenog društva. Holon, 2 (3): 18- 43, 2012., Zagreb.

Ilišin, V. (2003) Mediji u slobodnom vremenu djece i njihova komunikacija o medijskim sadržajima. Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=36721 (10. lipnja 2015.)

Jurčić, D. (2013) Kako iz televizije izvući ono najbolje za dijete. Dostupno na: http://www.istrazime.com/djecja-psihologija/3415 (03. lipnja 2015.)

Blanuša Trošelj, D. i Srića S. (2014) Tv- sadržaji i slobodna igra djece u vrtiću. Dostupno na: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=176612 (03. lipnja 2015.)

Istraživanje: Mikić,K. i Rukavina, A. (2006): Djeca i mediji. Dostupno na: http://www.hfs.hr/nakladnistvo_zapis_detail.aspx?sif_clanci=1604 (03. lipnja 2015.)

Mikić, K. (2012) Kako djeci objasniti teoriju filma: igrani film. Dostupno na: http://mediji.hr/kako-djeci-objasniti-teoriju-filma-igrani-film (03. lipnja 2015.)

Mikić, K. (2013) Kako djeci objasniti teoriju filma: animirani film. Dostupno na: http://mediji.hr/kako-djeci-objasniti-teoriju-filma-animirani-film (03. lipnja 2015.)

Moj tv. Dostupno na: http://mojtv.hr/kanal/tv-program/89/mini-tv.aspx (02. lipnja 2015.)

Klopotan, J. (2015) Spriječite da televizija postane djetetova dadilja. Dostupno na: http://www.roditelji.hr/jaslice/odgoj/sprijecite-da-tv-postane-djetetova-dadilja (02. lipnja 2015.)

Mikić, K. (20.05.2012.) Kako djeci objasniti teoriju filma: Tehnička povijest filma (ukratko). Dostupno na: http://mediji.hr/djecji-medijski-kutak-tehnicka-povijest-filma-ukratko (11. lipnja 2015.)

Mikić, K. (24.01.2012.) Mala škola filma: Filmska izražajna sredstva. Dostupno na: http://mediji.hr/filmska-izrazajna-sredstva/ (19. lipnja 2015.)

SAŽETAK:

Televizijske serije za djecu zabavni su programi koji se u epizodama emitiraju na televiziji. Serijski film ili televizijska serija je naziv za skupinu filmova koji imaju jedinstvenu, zajedničku radnju i likove. Svaki pojedini film u njegovu sastavu naziva se epizoda. Svaki nastavak ima svoju priču, a završava napetom scenom koja izaziva zanimanje i želju da se pogleda i sljedeći nastavak. Serije za djecu i mladež najčešće su snimljene po romanima ili pripovijetkama za djecu, a govore o dječjim avanturama, životinjama i obiteljskim dogodovštinama. U radu se prikazuju tri strane i tri domaće televizijske serije za djecu te se propituju pozitivni i negativni učinci televizije na djecu.

Televizija je medij koji prenosi informacije. Informacije su različite, mogu biti pozitivne i negativne, isto tako i utjecati na dijete. Upravo zato, roditelj toga treba biti svjestan i nadgledati dijete dok boravi ispred televizije.

SUMARRY

Television series are entertainment programs which in the episodes are broadcast on television. Serial movie or television series is the name for a group of films that have a unique, shared the plot and characters. Serial movie is actually a complex film composed of multiple physically separate parts and time. Every single movie in its composition is called episodes. Each nozzle has its own story and ends a tense scene when creates interest and a desire to look at the next sequel. Series for children and youth are usually taken for novels and short stories for children, and talk about children's adventures, animals and family adventures. This work shows the three parties and three local television series for children, and explores the positive and negative effects of television on children.

Television is a medium that transmits information. Information is different, can be both positive and negative, as well as the impact on the child. Just then a parent should be aware of and monitor the child while staying in front of the television.